

ШОДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ ЄС «ПРО ПРОМИСЛОВЕ ЗАБРУДНЕННЯ» В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сфері «Навколишнє природне середовище та цивільний захист» сприяє досягненню Цілей сталого розвитку: 6 – «Чиста вода та належні санітарні умови»; 7 – «Доступна та чиста енергія»; 11 – «Сталий розвиток міст і громад»; 12 – «Відповідальне споживання та виробництво»; 13 – «Пом'якшення наслідків зміни клімату»; 14 – «Збереження морських ресурсів» та 15 – «Захист та відновлення екосистем суші».

Зокрема, виконання Угоди про асоціацію сприяло виконанню таких національних завдань: 11.5 – «Зменшити негативний вплив забруднюючих речовин у т. ч. на довкілля міст, зокрема шляхом використання інноваційних технологій»; 12.4 – «Зменшити обсяг утворення відходів і збільшити обсяг їх переробки та повторного використання на основі інноваційних технологій та виробництв»; 13.1 – «Обмежити викиди парникових газів в економіці».

Впровадження Директиви 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 листопада 2010 року про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення) (далі – Директива 2010/75/ЄС) є зобов'язанням України в рамках Угоди про асоціацію та водночас сприяє виконанню національних завдань задля досягнення Цілей сталого розвитку. Основними завданнями Директиви 2010/75/ЄС є зменшення, запобігання та контроль викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скидів стічних вод та контроль операцій у сфері управління відходами.

Директива має такі основні елементи: комплексний підхід (запобігання перехресному впливу переміщення забруднення між різними компонентами довкілля); диференційований підхід до регулювання з огляду на граничні значення виробничих потужностей та продуктивності виробництва; впровадження найкращих доступних технологій та методів управління; моніторинг, звітність та контроль; доступ до інформації та участь громадськості у процесі прийняття рішень.

Диференційований підхід за виробничими потужностями включає:

- інтегрований дозвіл – дозвіл для найбільших підприємств-забруднювачів (Додаток 1*, Розділи 2-4 Директиви);

- уніфікований дозвіл – аналог регулювання другої групи підприємств по викидам забруднюючих речовин в атмосферне повітря (Додаток 1*, Додаток 7, Розділи 2-4 Директиви);

- реєстрація – для малих установок, які чинять незначний вплив на довкілля.

Процедура надання інтегрованого дозволу за Директивою 2010/75/ЄС має такі елементи:

- інтегрований дозвіл – це рішення, яке встановлює індивідуальні вимоги для конкретного виду діяльності (експлуатацію установки);

- інтегрований підхід до оцінки екологічно-шкідливої діяльності;

- вимога використовувати найкращі з доступних технологій та методів управління (НДТМ);

- відкритий процес прийняття рішення про надання чи відмову у наданні інтегрованого дозволу.

Відкритий процес прийняття рішення в свою чергу включає:

- публічну доступність всіх документів та рішень, на підставі яких приймається рішення про надання інтегрованого дозволу та формуються його умови;

- участь органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у процесі надання інтегрованого дозволу;

- участь громадськості у процесі прийняття рішення про надання інтегрованого дозволу.

22 травня 2019 Уряд схвалив Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, яка була розроблена Мінприроди.

Впровадження Концепції здійснюватиметься до 2028 року. У процесі реалізації Концепції очікується підвищення ефективності державного регулювання через удосконалення дозвільних процедур в сфері охорони довкілля та забезпечення впровадження великими підприємствами-забруднювачами найкращих доступних технологій та методів управління, а також Концепція направлена на зміцнення інституційної спроможності, результативності системи нагляду та контролю за дотриманням підприємствами вимог природоохоронного законодавства.

До 2030 року планується досягти зменшення:

- викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел на 22,5% від обсягу викидів у 2015 році;

- скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти до 5% від загального обсягу скидів, порівняно з 15,7 % у 2015 році.

Реалізація Концепції здійснюватиметься протягом трьох етапів, а саме:

- перший етап (2019 - 2021 роки) – передбачено розробити і прийняти закон щодо інтегрованого запобігання, зменшення та контролю промислового забруднення, що визначатиме сферу регулювання та правові підстави видачі/переоформлення/анулювання інтегрованих, уніфікованих дозволів та реєстрації шляхом подання декларації для малих суб'єктів господарювання. Також заплановано розробити та вести реєстр (перелік) установок, експлуатація яких потребує отримання інтегрованого дозволу. Мінприроди має розробити та затвердити порядок отримання таких дозволів;
- другий етап (2022 - 2024 роки) – передбачено створити структурний підрозділ Мінприроди, що забезпечуватиме підготовку матеріалів для видачі інтегрованого дозволу; впровадити пілотні проекти з видачі інтегрованих дозволів для суб'єктів господарювання;
- третій етап (2025 - 2028 роки) – продовження впровадження програм підвищення кваліфікації персоналу; удосконалення нормативно-правової бази у сфері промислового забруднення.

27 грудня 2019 р. Уряд затвердив План заходів із впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, в якому визначаються строки, заходи та відповідальні виконавці для впровадження завдань Концепції. Слід зазначити, що особливістю Плану є наявність індикаторів для оцінки успішності реалізації кожного із запропонованих заходів.

За Планом у першому пункті зазначено про те, що у 2020 р. ряду міністерств і відомств розробити та подати Кабінетові Міністрів України проект Закону України “Про запобігання, зменшення та контроль промислового забруднення” (далі - Законопроект) табл. 1.

Всі інші заходи Плану, які направлені на реалізацію закону, заплановані після його прийняття.

Таблиця 1

Хронологія надання Законопроекту до ВР України

Дата	Дії
19 лютого 2020 р.	ухвалення Законопроекту урядом
24 лютого 2020 р.	надання до ВР України
24 березня 2020 р.	Законопроект відкликаний
23 вересня 2020 р.	ухвалення урядом нової редакції Законопроекту
29 вересня 2020 р.	надання Законопроекту до ВР України. Реєстраційний №4167. Ініціатор: Кабінет Міністрів України
1 жовтня 2020 р.	прийнятий до ознайомлення
13 жовтня 2020 р.	надання альтернативного Законопроекту. Реєстраційний №4167-1. Ініціатори: народні депутати України Марусяк О.Р. та інші
19 жовтня 2020 р.	прийнятий до ознайомлення

Законопроектом, зокрема, передбачається впровадження інтегрованого дозволу для великих підприємств-забруднювачів довкілля, у таких видах діяльності як: енергетика; виробництво та обробка металів; промисловість з переробки мінеральної сировини; хімічна промисловість; у сфері управління відходами та інші види діяльності.

Слід звернути увагу на те, що автори альтернативного проекту не брали участі у розробці основного і навіть не входять до складу Комітету Верховної Ради України з екологічної політики та природокористування. Альтернативний Законопроект, на жаль, не відповідає вимогам Директиви 2010/75/ЄС в частині процедури отримання інтегрованого дозволу. Зміст законопроекту повністю втратив складову державного контролю, хоча вона відображена у назві альтернативного акту, як одна із ключових.

Стосовно ситуації, що склалася, складається враження, що якийсь лобісти винайшли дієвий спосіб відкладення екологічних реформи та зриву строків євроінтеграції. Схожа доля спіткала, зокрема, такі важливі законопроекти як «Про управління відходами» та «Про державний екологічний контроль».

Євроінтеграція – це не лише питання вдосконалення законодавства, це, в першу чергу, питання охорони довкілля та здоров'я населення. Чи готові ми чекати ще двадцять років на чисте повітря поки відтягуватимуть модернізацію, економитимуть на використанні застарілого обладнання та наживатимуть статків окремі особи?

Однак, можна далі залишатись "брудним" виробництвом і продовжувати забруднювати довкілля, але підприємство не буде конкурентним, його товар не зможе потрапити на ринок ЄС відповідно до нової промислової політики.